

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

CSAK HELYBEN
HASZNÁLATRA !

PB
8557/2

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (2)

Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend, Orfű
települések

" Tóvidék Egyesület " kiadványa
2000

PB szab h.
8557/2

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (2)

Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend, Orfű
települések

" Tóvidék Egyesület " kiadványa
2000

Baranya Megyei Munkaügyi Központ
pályázatára és anyagi támogatásával

Készítették:

Harmath Béla

Molnár Zoltán

Poór Zoltánné

Szőnyiné Kovács Adrien

Sorozatszerkesztő:

Czuczor Lószef

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

Témafelelős:

Akli Krisztina

Pataki Veronika

Zsírosné Blaner Andrea

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

Felelős kiadó: „Tóvidék Egyesület”

Szőnyiné Kovács Adrien elnök

Készült: 1500 példányban

Nyomda: Kódex Nyomda, Pécs (72-213-999)

Felelős vezető: Simon Béla

Bevezető

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ 1999 tavaszán pályázati felhívást tett közzé közhasznú szervezetek számára térségi erőforrástérképek készítésére, és foglalkoztatáspolitikai fejlesztési elképzelések kidolgozásának támogatására. A sikeresen pályázó szervezetek munkája során 15 baranyai térségre készült felmérés, mely eredményeként 15 kiadványból álló sorozatot tudunk most közreadni.

Célunk az volt, hogy a kiválasztott térségről részletes foglalkoztatási, szociális, és gazdasági információkat gyűjtessünk be, az elkészülő erőforrástérképekkel helyzetbe hozzuk a kistérségeket. Arra ösztönözzük a településeket, hogy szembesüljenek térségük, lakóhelyük erősségeivel és gyengeségeivel, valamint ezek ismeretében találják meg a fejlesztési irányokat, lehetőségeket.

Az erőforrástérképek azonos szerkezetben tartalmazzák a térségek szociális helyzetéről, a családok megélhetési lehetőségeiről, körülményeiről, a népesség kor, nem, iskolai végzettség, etnikai összetétel, foglalkozás szerinti összetételéről való elemzéseket, a munkáltatók számát, bemutatását, tevékenységét, a munkanélküliek összetételét, számát, a munkanélküliség főbb okait, valamint a térség fejlesztési lehetőségeinek számbavételét

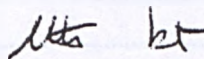
Kiemelt szerepet kapott a foglalkoztatási lehetőségek feltárása, a munkaerő-állomány feltérképezése, a munkáltatók felkutatása, igényeik bemutatása.

A felmért térségekben a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások, képzések, beruházások, a vidékfejlesztés összehangolt tevékenységet feltételez mind a munkaerőpiaci szereplők, mind az állami, önkormányzati, valamint a civil szféra részéről.

A kistérségek fejlesztésében, a beruházások létrejöttében érdekelt szervezetek összefogását, partnerségét, forrásaiknak összehangolását segítheti elő az erőforrástérkép azáltal, hogy rálátást nyújthat a térségre, így a fejlesztések is jobban elérhetik az adott településeket.

A kiadványok elsősorban azoknál a települési önkormányzatoknál érhetőek el, amelyekről azok szólnak. Remélem a tájékozódni, beruházni szándékozók eredményesen forgatják majd e sorozat kiadványait.

Pécs, 2000. január

Hidvégi Péter
igazgató

Baranya Megyei Munkaügyi Központ

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A feltárt térség jellemzése	1.
	1. Területnagyság, lakosságyszám.....	1.
	2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális helyzet	2.
II.	A feltáráshoz alkalmazott módszer	8.
III.	A térség szociális helyzete	9.
	1. Családok száma, megélhetési lehetőségeik	9.
	2. Szociális ellátó rendszerek.....	10.
	3. A lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása	11.
	4. A lakosság etnikai összetétele	13.
IV.	Gazdasági információk	15.
	1. Helyi gazdasági szereplők	15.
	2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások.....	16.
	3. Erősségek és gyengeségek vizsgálata.....	21.
	4. A térségben fellelhető kis-, közép-, és nagy foglalkoztatók	26.
	5. A foglalkoztatottak nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása.....	26.
	6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, foglalkoztatottak száma	27.
	7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé	28.
	8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek.....	29.
V.	A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek	31.
	2. Munkanélküliek száma, összetétele.....	31.
	3. Megváltozott munkaképességűek.....	34.

4. Pályakezdők.....	36.
5. Tartós munkanélküliek	36.
6. Női munkanélküliek	37.
7. Munkanélküliség főbb okai a térségben.....	37.
8. Munkavállalási nehézségek	38.
9. A munkára való hajlandóság	38.
10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikára terén	38.
11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés	39.
VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele	40.
VII. A térség fejlesztési lehetőségei	41.
VIII. Lehetséges foglalkoztatási programok és ötletek bemutatása, melyek a térség foglalkoztatási, népesség megtartási helyzetét javíthatják.....	42.
IX. Az erőforrástérkép felhasználásának , terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja.....	43.

I. A feltárt térség jellemzése

1. Terület nagyság, lakosságszám:

A vizsgált kistérség a Mecsek hegység északnyugati részén a Hegyhát határánál terül el, ott, ahol a Mecsek nyúlványai a Zselicéggel találkoznak. A kistérséghez tartozó települések közül az erőforrástérkép Abaliget, Orfű, Magyarhertelend és Bodolyabér települések helyzetét, természeti-, épített- és humán erőforrásait tárja fel. A települések a Baranya megyére jellemző aprófalvakhoz tartoznak, lakosságuk száma 1000 alatt van, a megyeszékhelytől 15-20 km távolságra fekszenek.

Éghajlatára a mérsékelten meleg nyár és az enyhe tél jellemző. Az éves csapadékeloszlás a több éves átlagot figyelembe véve 700 mm körül alakul, a napsütéses órák száma az országos átlaghoz viszonyítva is magasnak mondható. Állat- és növényvilága megegyezik a Mecsek faunájával, flórájával.

A vizsgált kistérség településeinek területe és lakossága

	Terület / ha	Lakosságszám / fő
Abaliget	1609	652
Bodolyabér	909	319
Magyarhertelend	1616	682
Orfű	3216	754

2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális helyzet

Abaliget 652 főt számláló kistelepülés a Mecsek hegység északi-északnyugati oldalán, Pécestől 18 km-re helyezkedik el. Belterülete 89 ha, külterülete 1520 ha, A település maga egy észak felé nyitott völgyben fekszik. Délről, keletről és nyugatról lejtők határolják. A települést övező északi és nyugati lejtők és nagyobb, összefüggő erdőségek határolják. A község több irányból megközelíthető közúton, vasútállomása a Pécs-Szentlőrinc-Sásd-Dombóvár-Budapest villamosított fővonal mentén fekszik. A település évtizedek óta a megye egyik kiemelkedő üdülőfaluja. Abaliget legismertebb látványossága a fél millió évvel ezelőtt kagylós mészkőben keletkezett cseppkőbarlang, mely a Dél-Dunántúl leghosszabb patakos barlangja. A barlang vize táplálja Abaliget két mesterséges tavát.

A barlangot az 1950-es években látták el világitással és nyitották meg a látogatók számára. A barlang levegőjének gyógyító hatását az előző évtizedekben az asztmás és légúti megbetegedésben szenvedők gyógykezelésére használták. A barlangon kívül, a település levegője is gyógyító hatású, hiszen a területének 75%-át összefüggő erdőségek borítják. A település mellett a tavak déli oldalán jelentős, 25 ha nagyságú üdülőövezet épült ki, ahol az ország minden részéből gyógyulni és pihenni vágyó emberek vásároltak ill. építettek nyaralóépületeket, üdülőket.

A falut a 11. században az Aba nemzetség alapította. Nevének előtagja -Aba, -az atya, ősjelentésű személynévből, utótagja -liget - a kisebb erdő jelentésű szóból ered. Az írásos emlékekben 1332-ben bukkant fel önálló plébániája, amely jelentősebb helyre utal. Az 1542. évi adólajstrom szerint a pécsi káptalané. A török hódoltság idején lakossága csökkent, de Mária Magdolna temploma - legalábbis időközönként - működött. A pálos remeték jártak le a Jakab-hegyről az itteni kevés magyar lelki gondozására. A felszabadító háborúk idején elnéptelenedett, a 18.

század első felében még lakatlan volt, majd 1748-ban benépesült először magyarokkal, később - 1760 táján - német anyanyelvűekkel. 1930-ban 213 magyar és 523 német, 1970-ben 469 magyar és 180 német lakta. A település német nemzetiségi jellegét teljesen elvesztette. Copf-stilusú római katolikus temploma 1796-ban épült. Az oltárkép Karl Bachmayer alkotása. A falunak már 1771-ben volt iskolája

A Sásdtól délre, a Baranya-csatorna jobb parti völgyében fekvő 318 lelkes **Bodolyabér** mai formájában 1950-ben jött létre Kisbodolya és Egyházbér egyesítésével. Egyházbér neve 1290-ben bukkan elő először a történeti forrásokban a pápai tized összeírásakor, míg a csatornához közelebb fekvő Kisbodolyát 1332-ben említik először. A két község az 1700-as években, a török hódoltság után kezd növekedni lélekszámban, első iskolája 1802-ben épül, s máig két harangtornya van.

Magyarhertelend a Baranya-csatorna térségében terül el ott, ahol a Mecsek nyúlványai végződnek s találkoznak a Zselic és a Völgység dombjaival. Ma a csatorna bal, azelőtt a jobb oldalán feküdt az Oroszlótól Barátúron keresztül átvezető u.n. királyi úton belül, amely az 1845-ben megépült Pécs-kaposvári út elődje volt. Összterülete: 1616 ha, lakosainak száma: 682 fő, a településen a magyar lakosság mellett roma kisebbség él.

A Mecsek északi lankáin fekvő Magyarhertelend ma a megye egyik leglátogatottabb fürdőhelye. Péctől 20 kilométerre található, a megyeközpontról Orfűn át, valamint a 66-os úton Mánfa –Magyarszéken át is megközelíthető. Sásd –Komló viszonylatban busszal és vonaton is elérhető. A nyári strandszezonban a Pannonvolánnal kötnek szerződést a sűrített járatokra.

A Bodolyabérrel szomszédos, Barátúrt magába olvasztó település önálló közigazgatású, az említett település is a körjegyzőséghez tartozik, önálló védőnői és körzeti orvosi körzet.

1958 tavaszán az Igaz dűlőben urán és szén után kutatva 38 C° fokos termálvíz tört a felszínre 350 méter mélyről, amely elsősorban reumatikus, izületi, keringési, idegrendszeri betegségek gyógyítására, a fájdalmak enyhítésére szolgál.

Már abban az időben medencét építettek, megteremtve ezzel a jelenlegi termálgyógyfürdő alapjait. Később az 1979-ben megnyitott kútból 1100méter mélységből 62 Celsius fokos gyógyvíz került a felszínre, amely káliumot, magnéziumot, mangánt, jódot, parafint és szénsavat tartalmaz. Ma a gyógyulni vágyókat 4 medence várja 30 Celsius fokos gyógyvízzel.

Orfű a Baranya megyei Hegyháton, a Mecsek hegység északnyugati "hátánál", Pécsről 16 km-re elhelyezkedő üdülőfalu., Területe: 3216 ha. A völgy korábbi ősi települése (Orfű, Mecsekrákos, Bános, Mecsekszakál és Tekeres) formálódott az elmúlt jó harminc év alatt – természeti értékek lehetséges megtartásával, sőt gyarapításával – az ember beavatkozása révén ezerarcú, mégis egységes, Európa szerte ismert üdülőterületté.

A kevesebb mint nyolcszáz (1999. január 1-én pontosan 754) lelket számláló település kisvárosnyi (445 hektáros) belterületén lakó- és üdülőövezetek, tavak (az Orfűi, a Pécsi és a Herman Ottó tó, összesen 113 ha vízfelülettel), erdő, ligetek, parkok adnak helyet a nyári üdülési szezon napi 10-15 ezres vendégserégének, amely hétféle házakban, panziókban, magán szállásokon, kempingekben és ifjúsági táborokban talál elszállásolási lehetőséget. Az üdülővendégek szórakozását, kikapcsoló, pihenését és ellátását strandok ((köztük az ország legnagyobb feszített víztükrű, 5000 m²-es medencéje és a tóból elkerített fürdőhelyek), fejlett

kereskedelmi és vendéglátó hálózat, sportpályák, lovardák, zenés és műsoros rendezvények szolgálják.

Az üdülés, pihenés, vízisportok üzése mellett elsősorban a horgászat, vadászat és a környék természeti értékeinek gyalogos – autós megismerése jelenthet kellemes kikapcsolódást. Érdeklődésre tarthatnak számot a helyi védettséggű régi lakóházak (ezek közül is főleg Tekeress faluképe), a Malom-múzeum (melyben ma is őrlik a búzát), a természetvédelmi területek és a Mecsek hegység erdő borította hegyláncjai.

A települések közül Abaliget és Orfű a Pécsi statisztikai kistérséghez tartozik, míg Magyarhertelend és Bodolyabér a Komlói statisztikai kistérséghez lett besorolva. A települések, azonban a települések struktúrája, lakosságának összetétele és adottságai, ill. fejlődési lehetőségeinek tekintetében egy kistérséghez tartozónak tekinthetők, ezért érdekeik érvényesítését az újonnan létrehozott kistérségi társuláson (Mecsek-Hegyháti Önkormányzatok Társulása) keresztül is erősíteni kívánják. A települések arculatát a korábbi években a mecseki szén és uránbányászat határozta meg, a lakosság nagy része a bányászatban és a közeli városok ipari üzemeiben dolgozott, sőt a korábbi évtizedek kedvező foglalkoztatási körülményei következtében sokan települtek le itt az ország más részeiről is. Ma a települések a bányászatot és az ipart ért változások és átalakulások következményeit szenvedik el. A munkanélküliség (kivéve Orfűt) a megyei átlag feletti, és jellemző a települések elöregedése. A vizsgált települések közül Orfű az utóbbi években jelentős fejlődésnek indult, ezért itt a munkanélküliség nem jelent különösebb problémát.

A kistérség jelentős üdülőövezetté nőheti ki magát, hiszen egymáshoz képest jelentéktelen távolságra szinte minden együtt van a zavartalan kikapcsolódáshoz, a gyógyhatású cseppkőbarlangjáról híres Abaliget, a melegvizes strandjáról ismert

Magyarhertelend, Orfű, amely az utóbbi évek jelentős fejlesztései eredményeképpen már most is ismert üdülőközpont, mesterséges tavaiban egész évben lehet horgászni és sportolni a pihenésre vágyóknak. A természeti adottságok mellett az infrastruktúra teljes kiépítése és az idegenforgalmat elősegítő fejlesztések a kistérség településeit hazánk egyik legvonzóbb idegenforgalmi területévé tehetik.

Baranya megye gazdaságában az agrártermelés az országos átlagnál is jelentősebb tényező. A - vizsgált kistérségben - a Hegyhát talajminősége (az átlag AK- érték hektáronként mindössze 4,6) azonban nem teszi lehetővé a magas színvonalú mezőgazdasági termelést, növénytermesztést, viszont a legelő és erdőgazdálkodás fejlesztése tág lehetőségeket kínál munkahelyteremtésre. A kistérség településeinek külterületei és környezete igen gazdag fában, Baranya megyében az erdős területek nagysága az országos átlag felett van, a megye közigazgatási területének 23.3%-át borítja erdőség. Az erdők tulajdonviszonyait tekintve igen nagy a rendezetlenség - a megyében az erdők nagyobb része 55 %-a állami-, a területek 44 %-a a privatizáció következtében magántulajdonba került, vagy még rendezetlenek a tulajdonviszonyok, amely a gazdálkodás színvonalát hátrányosan befolyásolja. Az egyéni gazdáknak nincs elég tőkéjük és szaktudásuk ahhoz, hogy igazi földbirtokosként viselkedjenek. A vizsgált kistérség erdős területeinek aránya kb. 50%, a Baranya megyei átlagnál magasabb, a tulajdonviszonyok hasonlóan kusza képet mutatnak.

Baranya megye erdőgazdálkodási területeinek kimutatása 1998 (ha)

Szektor	erdőgazd.	egyéb erdő	egyéb terület	összes
MEFA Rt	44260	6347	4004	54611
Gemenc Rt	2743	1049	539	4331
MG Rt	1402	176	78	1656
Vízügy	6	76	20	102
DDNP	-	55	6	61
Egyéb állami	965	227	30	1222
Önkorm.-i	11	872	180	1063
Alapítvány	2	-	-	2
Egyesület	-	-	-	-
EBT	5306	696	263	6265
Erdőszöv.	95	25	4	124
Új szöv.	521	71	9	601
Egyéb GT	785	102	11	898
Egyéni	4726	237	57	5020
Közös	2756	413	21	3190
Társ.előtti	7099	477	134	7710
Rendezetlen	16344	6066	756	23266
Összesen:	87021	16989	6112	110122

MEFA Rt Hetvehelyi Erdészete 7949 ha területen, és a Sásdi Erdészete kb. 7000 ha területen gazdálkodik a térségben

Az egyik meghatározó nagyvállalat a Mecseki Erdészeti Rt., amely az egyik jelentős gazdálkodó a környéken, de sokan foglalkoznak fakitermeléssel vállalkozóként is. A természetes erdőkön kívül nem jelentős a telepített erdők nagysága. Az erdőségek jellemző nagyvadja a gímszarvas, de megtalálható az őz, és jelentősen elszaporodott a vaddisznó.

II. A feltáráshoz alkalmazott módszer

A humán erőforrás felmérése kérdőíves felméréssel készült. A felmérést Az aktív korú (16-55 év közötti) lakosság teljes keresztmetszetében elvégeztük. Figyelembe véve, hogy a kérdőív kérdéseire többen nem akartak válaszolni, a felmérés kb. 95%-os-nak tekinthető. A lakosság megkérdezését kérdezőbiztosok végezték, akik a lakosok által adott válaszok szerint töltötték ki helyben a kérdőíveket.

A statisztikai adatok a helyi önkormányzatok adatbiztosításán és a Baranya Megyei Statisztikai Hivatal 1997 évi kiadványán alapulnak.

A kérdőíveket a B.M.M.K –al együttműködve a humán erőforrás térkép készítésére támogatást nyert team dolgozta ki.

A helyzetelemzések és a fejlesztési elképzelések kidolgozása a települések önkormányzatai, és a felmérésen dolgozó kérdezőbiztosok a közreműködésével team munkában készültek.

A kérdőívek témájuk alapján három csoportra oszthatók:

- A humán erőforrás felmérése
- A családok szociális helyzetének felmérése
- Vállalkozásokra vonatkozó felmérés

III. A térség szociális helyzete

1. Családok száma, megélhetési lehetőségeik

Az aprófalvas településeken, így a vizsgált településeken is jellemző, hogy a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A vizsgált kistérség települései nem vonzóak a tőkebefektetők számára, ezért jelentős munkáltatók nem telepedtek meg a településeken. Szezonálisan Abaligetén és Orfűn a Mecsek Tours által üzemeltetett szálló, camping és faházás üdülő, valamint a barlangot működtető Duna-Dráva Nemzeti Park mint foglalkoztató idényjellegűen sok ember megélhetését biztosítja a nyári időszakban. A foglalkoztatási helyzetet javítja, hogy a közeli Pécsen az aktív korosztályból sokan vállalnak munkát (kórházi főorvos éppúgy, mint segédmunkás), - de a közlekedés hiányosságai miatt vannak, akik nem tudják a bejárást vállalni - és az, hogy az idegenforgalmi vállalkozások is igényelnek munkaerőt igaz, csak idény-jelleggel. Az aktív korú lakosság körében sok a rokkant nyugdíjas akik még tudnának bedolgozói munkát vállalni. Magyarhertelenden és Bodolyabéren sokat javított a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásában egy rehabilitált munkaerőt foglalkoztató cég letelepedése. A településeken ipari tevékenységet nem folytatnak. A rossz termőföldi adottságok miatt kevesen élnek a mezőgazdaságból. Orfűn mindössze négy fő gazdálkodik "főállásban" s alig több ennél a piacra "másodállásban" termelő östermelők száma. A családok többsége csak saját felhasználásra termel. Magyarhertelend és Bodolyabér lakosságának viszonylag nagy része Komlón és Sásdon vállal munkát, (könnyűiparban, bányákban kereskedelemben, szállításban, egészségügyben); Pécsen, valószínűleg a közlekedési nehézségek következtében csak kevesen dolgoznak.

A településeken jellemző, hogy a vállalkozások többsége az idegenforgalom vagy a települési szolgáltatások területén működik, ezek a vállalkozások szezonális jelleggel foglalkoztatnak helyi lakosokat.

Az erdőgazdaság Orfűn 4-5 fő állandó és kb. ugyanennyi időszakos munkást foglalkoztat.

A kistérség településeire jellemző, hogy a fiatal lakosság a kedvezőbb munkavállalási lehetőségek, valamint a város nyújtotta kedvezőbb lehetőségek miatt elvándorol, ezért a lakosság elöregedésének folyamata megkezdődött. Ezt támasztja alá, hogy a településeken az egy családban élők száma átlagosan a 3-4 között van. Jellemző, hogy kettőnél több gyereket elsősorban a cigány kisebbséghez tartozó családok vállalnak.

Családok és az egy háztartásban élők száma

	Abaliget	Bodolyabér	Magyarhertelend	Orfű
Család	202	92	198	240
Család/fő	3,94 fő	3,45 fő	3,63 fő	3,45 fő

2. A szociális ellátórendszerek

A településeken a szociális ellátórendszerek működtetése az önkormányzatokhoz fűződik. Az alaptevékenységeket minden település önkormányzata ellátja, így működik háziorvosi ellátás, védőnői szolgálat, házi szociális gondozás, szociális közétkeztetés, gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, Abaligeten az idősek átmeneti elhelyezését biztosító intézmény, valamint Orfűn gyógyszertár. Óvoda és

alsótagozatos általános iskola Bodolyabér kivételével minden településen működik. Abaligeten nyolcosztályos általános iskola van.

Az önkormányzatok a rászorultak támogatását a körülményeikhez mérten tudják biztosítani, a szociális foglalkoztatás, és segélyezések formájában.

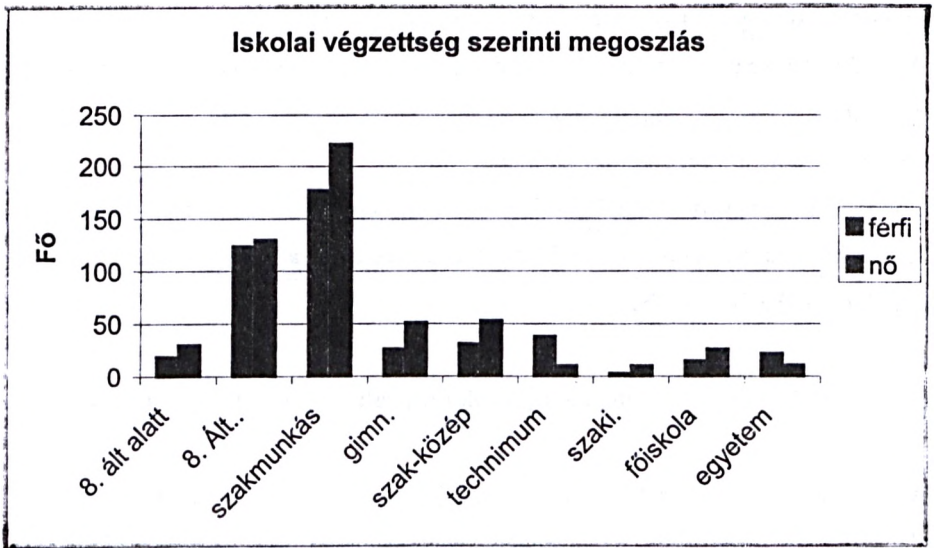
Orfűn működik a falugondnoki szolgálat.

Bodolyabér Magyarhertelend Körjegyzőséghez tartozik, a szociális ellátást a magyarhertelendi ellátórendszer biztosítja, a gyerekek a környező településekre járnak óvodába és iskolába.

3. A lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása

A településeken - Orfű kivételével - ma jellemző az értelmiségi réteg hiánya, alacsony, 8% a felsőfokú végzettséggel rendelkezők és csak 21% a középiskolát végzettek száma. A lakosság legnagyobb része, 40% szakmunkás, és 25 % a nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, a felmérésben résztvevők 5%-a a nyolc általános osztályt sem végezte el.

Település/ fő	8. ált alatt		8. Ált..		Szak- munkás		Gimn.		Szak- közép		Technim um		Szaki.		Főisk.		Egyet.	
	f	n	f	n	f	n	f	n	f	n	f	n	f	n	f	n	f	n
Orfű	2	4	33	38	62	162	2	20	14	10	20	8	2	5	8	8	20	7
Abaliget	2	7	21	16	16	20	4	16	8	14	5	2	0	1	3	12	1	2
Bodolya- bér	4	8	28	28	32	13	1	4	4	3	0	0	0	1	0	0	1	1
Magyar- hertelend	11	11	42	48	67	27	19	11	5	26	13	0	1	3	4	6	0	1
Összesen	19	30	124	130	177	222	26	51	31	53	38	10	3	10	15	26	22	11

Az állandó lakosság korcsoportok szerinti megoszlása 1999. január 1-én.

Életkor/település/fő	Orfű	Abaliget	Magyarhertelend	Bodolyabér
0-17	141	(0-18) 198	138	73
18-55	481	(19-59) 346	333	155
55-	273	(59-) 108	255	91

Forrás: önkormányzatok

4. A lakosság etnikai korösszetétele

A kistérség lakosságának megközelítően 12% -a a cigány kisebbséghez tartozik, Ezenkívül német ajkú kisebbség él Bodolyabéren (5 fő) és Orfűn élnek Romániából érkezett , de magyar nemzetiségű emberek (6 fő)

5. Ok-okozati tényezők

A rendszerváltozás, a privatizációk, a bányabezárások a pécsi nagyüzemek, valamint a nagyüzemi mezőgazdasági termelés megszűnése mind-mind nagy hatással voltak a térségre. A kistérségben élő emberek életkörülményeire hátrányosan hatottak az elmúlt évek bányabezárásai, hiszen az itt élők jelentős hányada a szén- és az uránbányákban dolgozott. Külön gondot jelentett, hogy a pécsi munkáltatók nemigen alkalmaztak vidéki munkaerőt, sőt először a bejáró dolgozóiktól igyekeztek megszabadulni. Munkahelyek szűntek meg, és a munkahelyek megszűnésével a tömegközlekedési eszközök nagy része kihasználatlan maradt, ezért a járatok is ritkultak a közeli városokba. A járatok megszűnésével a vidékiek munkavállalása a közeli városokban nehézségekbe ütközött, amelynek következményeképpen nőtt az elvándorlás a településekről és az ott maradók egyre nagyobb számban lettek munkanélkülivé.

Az új, multinacionális vállalatoknál kevesebb és egyben képzetlenebb, magasabb szaktudású munkaerőre lett szükség. A magántulajdonban lévő cégek, vállalatok többnyire alacsonyabb munkabérért dolgoztatnak, mint az állami tulajdonban lévők, ezért nem éri meg 20-30 kilométert ingázni, hiszen a munkanélküli járadék és jövedelempótló támogatás közelíti az alacsony béreket. (Különösen ha az

utazási költségeket is a munkavállalónak kell fizetnie, ez a magáncégeknél pedig többnyire így van)

A rendszerváltozás következtében beáramló olcsó keleti, távol-keleti áruk megjelenésével az addig jelenlévő kézműves- és kisipari szakmák termékeinek kereslete is megcsappant, a kézművesek megélhetése bizonytalanná vált, a kézművesek nagyobb, tömegcikkeket gyártó munkáltatóknál helyezkedtek el, ennek hatására már a képzésre sem volt szükség, a szakmák kihaltak.

Orfűre jellemző, hogy ezzel a jelenséggel szinte párhuzamosan kezdtek megvalósulni a helyi idegenforgalmi vállalkozások, sőt újak is jöttek létre. A munkanélkülivé vált lakosság egy része igyekezett jövedelmét lakása kiadásával pótolni, és a szezonális vállalkozások is foglalkoztattak helyi lakosokat. Orfűn a megélhetési gondokat enyhíti az is, hogy az ezernél több nyaraló körül is gyakran akad alkalmi munka.

Pécs város gazdasági életének kezdődő föllendülése újra munkalehetőségeket biztosít elsősorban a szakképzett, magasabb iskolai végzettségű munkaerőnek.

Orfűn az utóbbi évek dinamikus fejlődésének következtében az idegenforgalmi vállalkozások a többi településhez képest jobban megerősödtek és ezért szezonálisan jelentős foglalkoztatók, így a település munkanélküliségi mutatói kedvezőbbek a kistérség más településeihez képest.

A vizsgált települések nem vonzóak a tőkebefektetők számára, ezért ott új munkahelyek a szükséges mértékben nem teremtődtek.

A demográfiai adatokból kitűnik, hogy a települések lakosságának elöregedése a jellemző. A községek nincsenek ellátva megfelelő infrastruktúrával, nincs - Orfű kivételével - szennyvízelvezetés, rossz ill. bizonytalan az áramellátás, rossz a közlekedés, rossz az utak. A fiatal családok inkább beköltöznek a közeli

megyeszékhelyre, ahol ezek az adottságok kedvezőbbek, nem kell a gyerekek egy órával korábban mennie iskolába, és nem kell a tömött autóbuszokon ingáznii.

IV. Gazdasági információk

1. Helyi gazdasági szereplők

Abaliget	Bodolyabér	Magyarhertelend	Orfű
Önkormányzat és intézményei	Önkormányzat és intézményei	Önkormányzat és intézményei	Önkormányzat és intézményei
Teleház	Dobszai Kft	Teleház	Árkados Panzió
Szállítási vállalkozók	Luxin Kft	Szállítási vállalkozók	Rácz Károly (Lipicai vendéglő)
Szezonális vállalkozások	Vegyesbolt	SINTEX Kft.	Gonda és Társa Kft.
Panziók	Italbolt	Termálfürdő	Neperga Jánosné kereskedő
MECSKTOURS		Szezonális vállalkozások	Dobre Andrásné kereskedő
Duna-Dráva Nemzeti Park		Panzió	Dobre András kereskedő
MEFA Rt.		Kemping	Unker Bt.
Vendéglők, büfék		Vegyesboltok, italboltok, Presszó	Jeda Golf Bt.
Élelmiszerüzlet		Egészségügyi vállalkozások	Weill Tours Hotel Kft.
Fodrász		Fodrász	Komló-Víz Kft.
Ajándékboltok		Virág- és ruházati kisbolt	Lakriszt Kft.
Virákerítészet		Sörfözde	Serényi és Társa Bt.
		Posta	Molnár Panzió

			Club Orfű Kft.
			BS-Axis Kft.
			MEFA Rt.
			Mecsek-Tours Kft.
			MOHOSZ

2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások

A térség igen gazdag természeti értékekben. A természeti környezet jellemzői; a forrásokban gazdag hegyes-dombos vidék, a kiterjedt összefüggő erdőségek, a jó levegő, a változatos növény- és állatvilág, a kellemes mediterrán éghajlat. A térségben Orfűn és Abaligeten található mesterséges tavak, Abaliget cseppkőbarlangja gyógyhatású a légúti megbetegedésben szenvedők számára, Magyarhertelend mint melegvízű gyógyfürdő vált ismertté országszerte. A térségben jelentős a Duna-Dráva Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi terület nagysága. Az országos kék túra útvonala Abaligeten vezet keresztül. Bodolyabéren évszázados védett ezüstnyárfákban gyönyörködhetnek a látogatók. Kulturális értéket jelentenek a régi országos és helyi védettség alatt álló lakó- és gazdasági épületek, amelyek Orfűn, Abaligeten, Magyarhertelenden és Bodolyabéren egyaránt megtalálhatóak, így helyi védettséget élvez Tekeres faluképe, Abaligeten a Hármaskereszt emlékhely. A településeket övező mezőgazdasági utakat régi keresztiek övezik. Az Abaligeti Római Katolikus templom a 18. századból származik.

Értékes kulturális programok az Orfűi Napok, az éttermek gasztronómiai rendezvényei, rendszeres képzőművészeti kiállítások, az Orfűi Társaskör és az

Abaligeti Tóvidék egyesület, valamint az Abaligeti Nőegylet és a Magyarhertelendért Egyesület kulturális rendezvényei. Bodolyabéren minden évben borversenyt rendeznek.

Abaligeten és Magyarhertelenden Teleház működik, amelyek kulturális feladatokat is ellátnak. Abaligetnek értékes állományú könyvtára van, sajnos az utóbbi években nem bővült új könyvekkel.

A turisztikai értékek a kistérségben meghatározóak. A változatos domborzatú vidéket: jelölt és gondozott turistautak hálózák be, Orfűn és Magyarhertelenden strandok, Abaligeten és Orfűn vízisport és horgászati lehetőségek állnak a turisták rendelkezésére. Az idegenforgalom számára magas színvonalú kiszolgáló-hálózat, panziók, éttermek, parkolók és szálláshelyek állnak rendelkezésre.

A települések infrastruktúrállátottsága nem mondható jónak, kivéve Orfűt ahol a településen a 232 lakóház mindegyikében, a mintegy 1300 nyaraló, hétvégi ház 80 %-ában van vezetékes ivóvíz, s az ivóvíz-hálózatba bekötött ingatlanok 95 %-a csatornázott. A belterületi utak szilárd (túlnyomórészt pormentes) burkolattal vannak ellátva. Az önkormányzat összesen 265.000 m² közparkot gondoztat

A többi településen az elektromos árammal való ellátottság 100 %-os, a lakások többsége a közüzemi vízhálózatba bekötött, és jónak mondhatók a telekommunikációs lehetőségek is.

Abaligeten a szolgáltatott villamos energia: 646 MWh, a Közüzemi vízvezeték hálózat: 6,5 km, Távbeszélő vonal: 130. Az úthálózat túlnyomórészt szilárd burkolattal van ellátva. A településről a BÍOKOM Kft. szállítja el a kommunális hulladékot, és lehetőséget biztosít a szelektív hulladékgyűjtésre. Működik a kábel TV rendszer, azonban korszerűsítésre szorul.

Magyarhertelenden az üdülőkkel együtt kb. 382 villamos energia fogyasztó háztartás van. A háztartások részére szolgáltatott villamos energia 893 MWh. A közüzemi vízhálózat kiépített, a hálózat 9,5 km. A falu lakossága több mint 140 távbeszélő fővonallal rendelkezik. A szemet szállítására az önkormányzat a Kaposvári Városgazdálkodási Vállalattal kötött szerződést. A szemetet a nemrégiben átadott, az új követelményeknek is megfelelő szeméttelre szállítják. Bodolyabéren a villamos energiát fogyasztó háztartás száma 117, a háztartások részére szolgáltatott villamos energia: 260 MWh, közüzemi vízvezeték hálózat: 5,2 km.

A kereskedelmi ellátottság jó, de az árak a helyi vegyesboltokban 20-30 %-al magasabbak, mint a pécsi üzletekben.

Az ipar és a mezőgazdaság mint gazdasági erőforrás a vizsgált térségben elhanyagolhatóak.

A földterületek művelési ág szerinti megoszlása:

	Abaliget	Bodolyabér	Magyarhertelend	Orfű
Szántó	242 ha	482 ha	649 ha	295 ha
Gyep (rét, legelő)	126 ha	51 ha	238 ha	379 ha
Erdő	1013 ha	235 ha	529 ha	1986 ha
Zártkert	15 ha	47 ha	4 ha	23 ha
Művelés alól kivett	118 ha	40 ha	81 ha	88 ha
belterület	95 ha	54 ha	115 ha	455 ha
Összesen	1609 ha	909 ha	1616 ha	3216 ha

Az orfűi mezőgazdasági rendeltetésű földterületeknek csak töredékét (10-15 ha szántót és kb. ugyanennyi gyepet) művelik a tulajdonosok ill. bérlők, a többi – a gyenge termőhelyi adottságok miatt – parlagon áll. E területeknek az erdősítése lenne indokolt.

Számottevő haszonállat-tartás nincs a területen; csupán az állandó lakosok egy része tart saját szükségletre 1-2 db sertést és baromfit. Négy vállalkozó tart – részben idegenforgalmi hasznosítás céljából – lovat (összesen 50-60 db-ot).

A község 3216 hektárnyi területéből csaknem 2000 hektár az erdő, melynek túlnyomó többsége állami erdő, a MEFA Rt. kezelésében. A földterületek privatizálása során kb. 100 ha erdő került magánkézbe.

Az állami erdők zöme vegyes, lombos erdő, értékes tölgy, bükk, cser, gyertyán állománnyal. Az 1960- as évektől fenyveseket is telepítettek, elsősorban a belterülethez közel eső részeken, de ezek nagy része tönkrement, hazai fafajokkal kell őket kiváltani. A magánkézbe került korábbi erdők többsége akác.

Az erdők nagyvad-állománya (szarvas, őz, vaddisznó) az elmúlt évtizedben csökkenő létszámú, trófea-minőségre közepes. A MEFA Rt. és a Sásdi “Petőfi” Vadásztársaság a területen bérvadásztatást is folytat. Az apróvad-állomány (mezei nyúl, fácán) nagysága nem számottevő, de róka egyre több van a határban.

A Magyarhertelend területén lévő földek aranykorona értéke átlagosan 9,8 aranykorona. (5-től egészen 14 aranykoronáig)

A termőföldek legnagyobb hányada növénytermesztéssel foglalkozó társaságok illetve magángazdák kezében van. A földeken túlnyomórészt búzát, árpát, kukoricát, tritikálét és napraforgót tesztenek. Egyetlen gazda termel burgonyát. A jellemző mezőgazdasági ág a növénytermesztés, állattenyésztéssel csak egyetlen gazda foglalkozik , ő birkákat tenyészt.

Az összterület kb. 30%-a erdő. Erre a területre leginkább a vegyes lombos erdő. Jellemző, főleg a kemény fák fordulnak elő nagyobb számban: bükk, tölgy, cser, gyertyán, valamint a puha fák közül a hárs foltokban előfordul fenyő és akác.

A vadállományt elsősorban jó minőségű gímszarvas, vaddisznó, közepes őz, róka alkotják. Fácán is előfordul, de kimondottan nagyvadas terület. A vaddisznó dúvadnak számít, egész évben vadászható. Husztóton van az egyetlen vadászház, pedig a terület nagyon kedvelt a hazai és a külföldi vadászok körében is.

A területen négy vadásztársaság működik: a Petőfi-, a Sásdi-, a Magyarszéki-, és a Sásdi Földtulajdonosok vadásztársasága.

A magántulajdonú erdők százaléka jelentéktelen, az állami erdőkből nem volt kárpótlás. Kb. 20-25 ha erdő van magánkézben, ezek a TSz-ek kezeléséből kiadott erdők.

A magánerdőket a Hegyháti Erdőbirtokossági Társulat, az állami erdőket pedig a Mecseki Erdőgazdasági Rt. , azon belül a Sásdi Erdészeti Rt. kezeli.

Abaligeten a mezőgazdasági területek nagy részét a Sásdi AGRO Rt. műveli. A magánkézben lévő területek nagy része megműveletlen szántó és legelő. A településen található 6 ha szőlő nagy része gondozatlan, kihalt, a településre nem jellemző a szőlő- és gyümölcsstermesztés. A földek aranykorona értéke átlagosan 8,5, a vizsgált kistérségen belül is alacsonynak mondható. A településen 2 östermelő van, életkoruk 51-és 60 év közötti. Az erdőterületeken a Mecseki Erdészeti Rt. gazdálkodik. A magánkézben lévő erdők elhanyagoltak, új erdők telepítése az utóbbi években nem volt. Az erdők Az állattartás elhanyagolható, néhány család, elsősorban saját használatra tart sertést és baromfit, 1-1 család tart szarvasmarhát és kecskét, valamint többen tartanak lovakat, de nem üzleti vállalkozás céljából.

1. Erősségek és gyengeségek vizsgálata

Erősségek

Természeti adottságok, domborzat, víz,

Nagy összefüggő erdők

Gyógyhatású barlang,

Melegvizes gyógyfürdő

Országosan védett természeti terület, állatvilág, növényzet.

Mediterrán éghajlat, kedvező klíma

Rendezett környezet, vonzó üdülő övezet

Kiépített közműrendszer

Szilárd kommunális hulladék és szelektív hulladékgyűjtés

Kielégítő infrastruktúra, busz- vasúthálózat, vezetékes és mobiltelefon ellátottság,

Külföldi kapcsolatok, nemzetközi ismertség

Pécs megye jogú város közelsége

Több város (Komló, Szentlőrinc,) a kistérség közelségében

A turizmus és gyógyturizmus feltételei adottak

Szálláshelyek és vendéglátóegységek megléte

Vadászat, sporthorgászat, vízi sportok, természetjárás, erdei iskola

megvalósíthatósága adott

Lótenyésztők és lótartás

Aktív helyi civil szerveződések.

Helyi újságok, rendezvények

Helyi közösségek életerős hagyományai

A kistérségben élő nemzetiségek színes kultúrája

Erősödő helyi önkormányzati és kistérségi igény az együttműködésre

Kiépített üdülő övezetek

Az új betelepülők igényes lakásépítési és felújítási munkája

Szabad munkaerő-kapacitás.

Nő a városból idetelepedő kisgyerekes családok száma

Pécs, mint kulturális-, tudományos-, kereskedelmi- gazdasági- és egyetemi közpon
közelsége

Hagyományos házi gazdálkodás, növénytermesztés, állattartás, ehhez kapcsolódó
tradicionális szokások, szaktudás

Élénkülő figyelem a térségre

Helyi adókedvezmények

Gyengeségek

Alacsony képzettségű, ill. képzetlen réteg

A térség közúti és vasúti megközelítésének nehézségei

Kevés az erős, jövedelmet is termelő vállalkozás, általában önellátás szintű családi
gazdálkodás a jellemző

Elhanyagolt, rossz állapotú épületek és kertek a településeken

A település műszaki infrastruktúrájának elégtelensége

A kistérség és a megye igazgatási és gazdasági szereplőinek gyenge
együttműködési készsége, eltérő érdekek,

Az értelmiség, a fiatal szakemberek nagy arányú elvándorlása

Információ- és tudáshiány

Korlátozott pályázati lehetőségek

Bizonytalan elektromos ellátás, korszerűtlen elektromos hálózat
Perifériás helyzet a közlekedésben, rossz kapcsolatrendszer a regionális és országos hálózatokkal
Gyenge kis- és középvállalkozói szféra, alacsony vállalkozási hajlandóság
Forráshiányos önkormányzatok
Földgázvezeték- és szennyvíz-csatorna hiánya
Térségfejlesztési terv, településfejlesztési tervek hiánya,
Településrendezési tervek hiánya
Nincs a kistérségnek és a településeknek marketingje, arculata
A művi vonzerők önmagukban rövid tartózkodásra készítenek
Csak szezonális jelleg a turizmusban
Alacsony színvonalú és a turisták igényeit nem kielégítő szolgáltatások
Kevés az idegen nyelvet beszélő ember
Szennyezett környezet, erdők, illegális szemétkerakók, szigetelés nélküli szennyvíztárolók
Nagy kiterjedésű megműveletlen vagy rosszul művelt területeken parlagfű szennyezettség
Rendezetlen tulajdonviszonyok
Tömegközlekedés minősége és színvonala
Benzinkút hiánya
Előregedő lakosság

Lehetőségek

A környező települések térségi turisztikai szövetsége

Erdősítés ill. rét- és legelőgazdálkodás művelésre alkalmatlan területeken,
Szezonális termesztés és gyűjtés – erdei termékek, gomba, gyógynövények,
Mezőgazdasághoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások: feldolgozás, szállítás,
értékesítés (kisvertikumok), állattenyésztés hagyományos és nem hagyományos
fajtákkal

A falusi turizmushoz kapcsolódó bio gazdálkodás

Kistérségek számára rendelkezésre álló központi források, kistérségi válságkezelő
programok

A kistérséggel szomszédos, kapcsolódó városokkal kialakult kapcsolatok

Külső tőke bevonása

Közmunkaprogramok, valamint egyes települések esetében a szociális
földprogramok, falugondnoki szolgálat

Úthálózat kiépítése

A lakosság értékrendjének változása

Erősödő együttműködés

Kézműipar fejlesztése, oktatása

Kereslet kialakulása a kézműipari termékekre

Turizmus élénkülése

Tulajdonviszonyok rendeződése

Környezetvédelemre alapozott gazdaságfejlesztés,

Közlekedési helyzet javulása, a közlekedési vállalatnak megéri a járatok számának
növelése, településeket összekötő járatok

Külföldi kapcsolatok erősödése (testvértelépülések)

Iskolarendszeren kívüli képzés, felnőttképzés

Külső források bevonása a gazdaság- és területfejlesztésbe (pályázatok, SAPARD
PHARE)

4. A térségben fellelhető kis-, közép-, és nagyfoglalkoztatók

A felmérésben kisfoglalkoztatóknak definiáltuk a 10 fő alatti foglalkoztatottal dolgozó vállalkozásokat, közép foglalkoztatónak a 10 és 50 közötti, valamint nagy foglalkoztatónak az 50 fő felett foglalkoztató vállalkozásokat, vállalatokat.

A kistérségben 77 kisfoglalkoztató, 6 közepes- foglalkoztató és 2 nagyfoglalkoztató működik. A nagyfoglalkoztató cégek pécsi központú vállalkozások, amelyek helyben csak kevés munkaerőt kötnek le. 41 vállalkozás foglalkoztat a környező településekről bejáró dolgozókat is. 43 vállalkozás csak helyi munkaerővel dolgozik. Jellemzőek a családi vállalkozások, vagy az egyéni, munkaerőt nem foglalkoztató vállalkozások.

5. A foglalkoztatók nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása

A kistérségre jellemzőek az idegenforgalommal, vendéglátás valamilyen formájával foglalkozó családi vállalkozások. Építőipari vállalkozás 6 és élelmiszeripari vállalkozás 1 működik a kistérségben. A közszolgálat besorolás az önkormányzatokat, mint munkáltatókat és a civil szervezeteket takarja. Az egészségügy területén szolgáltató vállalkozások a településeken dolgozó háziorvosok.

Nemzetgazdasági ág	Vállalkozások száma
Kereskedelem, vendéglátás	38
Mezőgazdaság	7
Ipar/építőipar, élelmiszeripar	8
Szállítás	8
Szolgáltatás	6
Közszolgálat	8
Egészségügy	4
Egyéb	8

6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, foglalkoztatottak száma

A kistérségben ipari vállalkozás nincs. Jelentős az idegenforgalomhoz valamilyen módon kötődő vállalkozások száma, egy részük csak szezonálisan működik. A nagyobb foglalkoztatók elsősorban a külső cégek, akiknek központja Pécsen vagy más településen van. A legnagyobb foglalkoztató minden településen az önkormányzat.

Orfűn az Önkormányzat 25 fő állandó, kb. 15 fő időszakos alkalmazottat foglalkoztat, a Vízmű és más kommunális szolgáltatások: kb. 20 fő + időszakos alkalmazottak; Kereskedelem, vendéglátás: 15-20 fő állandó, 30-40 fő időszakos alkalmazott; 5-6 fő él mezőgazdasági termelésből.

Magyarhertelenden a legnagyobb foglalkoztatónak az önkormányzat, a strandot üzemeltető Sintex Bt. és a kereskedelmi egységeket működtető egyik vállalkozó számít.

A vállalkozások zöme az idegenforgalomhoz kapcsolódik. Két étterem, két egészségüggyel kapcsolatos, néhány szállítással, két vegyeskereskedéssel, és néhány szolgáltatással foglalkozó vállalkozás működik, azonban csak egy-két főt foglalkoztatnak.

Abaligetén az Önkormányzat hivatalában és intézményeiben 32 fő dolgozik, időszakosan az önkormányzat átlagosan 3 főt foglalkoztat. Jelentősebb foglalkoztató nincs a településen. A Mecsektours Kft, és a Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatósága időszakosan, az idegenforgalmi szezonban 4-5 főt, a Lamprólógus Bt., (a házi orvos) 3 főt, a Kramer Bt. 4 főt foglalkoztat. A többi vállalkozás, vagy intézmény csak egy-két fő alkalmazottal dolgozik. A Sásdi Mezőgazdasági Szövetkezet átalakulása után jelentősen lecsökkentette dolgozóinak létszámát jelenleg, mint Sásdi AGRO Bt. 3 főt foglalkoztat Abaligetén. Mezőgazdasági vállalkozó nincs a településen.

7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé

A munkáltatók a térség intézményei felé az idegenforgalom fejlesztésének alapjául szolgáló igényeket fogalmaztak meg a kérdőívekben. Így a különböző szempontok szerinti rendszerezés nélkül felsorolva:

- a települések rendezettsége,
- a településfejlesztési tervek összehangolása a vállalkozói érdekekkel,
- megfelelő tájékoztatás, együttműködés
- kulturális programok szervezése, amelyek vonzóvá teszik a településeket
- az infrastruktúra fejlesztése
- környezetvédelem, szemétszállítás és elhelyezés, szennyvízcsatorna, települések tisztántartása, zöldterületek karbantartása

- idegenforgalmi fejlesztési programok elkészítése,
- munkaerő képzése, ill. a képzési lehetőségek megteremtése
- benzinkút létesítése a kistérségben
- kedvezőbb kereskedelmi ellátottság
- tőkebevonás, vállalkozások támogatása

8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek

A kistérség kiemelt fejlesztési lehetősége a turizmus, az idegenforgalom, annak speciális, a települések adottságainak megfelelő fajtái, úgymint: gyógy-, vízi- (szabad vízi, sport, termál vízi), erdei, sport-, horgász-, kerékpáros, lovas, természetvédő, ismeretterjesztő, kézműves, oktató-nevelő (erdei iskola) turizmus. Abaligetnek eddigi szerepkörét - mint üdülőfaló - kell erősíteni alapozva a már megszerzett nemzetközi hírnevére, Magyarhertelenden szintén a már megalapozott gyógyturizmusra kell épülnie a fejlesztéseknek, Orfű dinamikusan fejlődik, egyre ismertebb turisztikai és üdülési célállomás. A turizmust kiszolgáló tevékenységek, szálláskínálat, szolgáltatások, szórakozási-, sportolási lehetőségek, élelmiszeripari termékek előállítás, állattartás, ..stb. munkalehetőség a lakosság részére. A természeti adottságok megléte azonban nem elegendő vonzerő. A települések arculata, a meglévő infrastruktúra, a szolgáltatások skálája és minősége mind fejlesztendő területek. A lakosság életkörülményeit javító, a település lakosságmegtartó képességét erősítő helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztésnek kell végbemennie. A lakosságkor szerinti összetétele, iskolázottsági színvonala csak hosszú fejlesztési folyamat eredményeképpen tud változni. Ezért nagyon fontosak az iskolai oktatáson kívüli felnőttképzések,

szakmai átképző tanfolyamok, amelyekben jelentős segítséget tudnak nyújtani a munkaügyi központok.

Az idegenforgalom fejlesztésének összehangolása, közös idegenforgalmi fejlesztési program elkészítése a szomszédos településekkel (Abaliget, Magyarhertelend, Bodolyabér, Kovácsszénája, Husztót, esetleg Magyarszék, Mánfa), közös kínálattal lépni ki a turisztikai piacra ma már elengedhetelen feltétele a települések boldogulásának. Ennek, illetve egy sajátos térségi turisztikai arcilát kialakításának jó kerete lehet a közelmúltban alakult Mecsek-Hegyháti Önkormányzatok Társulása. A Társulás keretében térségfejlesztési iroda felállítása lenne indokolt a közös marketingmunka, a pályázati lehetőségek jobb kihasználása érdekében. Elengedhetetlen a napi munkakapcsolatra építő együttműködés a Pécs-közelbeli települések idegenforgalmában érdekelt Pécs Város Önkormányzatával és a Baranya Megyei Közgyűléssel is.

Javítani kell a helyi információ-áramlást, a lakosság idegenforgalmi célzatú képzését, szemléletformálását.

Hatósági eszközökkel és kedvezményekkel, anyagi támogatással egyaránt elő kell segíteni a településkép javulását, egyes településrészekben a hagyományos utcakép visszaállítását, szorgalmazni és támogatni kell az idegenforgalmi elvárásoknak megfelelő lakókörnyezet kialakulását. Meg kell őrizni a természeti és az épített környezet jelenlegi összhangját a jövőbeni fejlesztések átgondolt előkészítésével.

A mezőgazdaságban a gyepterületek hasznosítása extenzív állattartással, illetve a földterület egy részének beerdősítése a fő cél és lehetőség.

A működő mezőgazdasági vállalkozásokat be kell kapcsolni az idegenforgalomba a gazdálkodás bemutatása, termékek helyi feldolgozása, árusítása révén.

A Mecsek-Hegyháti üdülőkörzet településeit és Pécssett a meglévő turistautak mellett kerékpárutakkal kellene összekötni és összehangolt, egységes turisztikai jelzőrendszerre lenne szükség a térségben.

Fontos szerepet tölthetnének be a kistérségi információs rendszerek, amelyek a helyi turisztikai információkon túl a térség turisztikai kínálatáról is tájékoztatást tudnak adni, ugyanakkor az idegenforgalomban érintett vállalkozásoknak is jelentős szolgáltatást nyújthatnának.

V. A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek

A népesség és az aktív lakosság számának alakulása

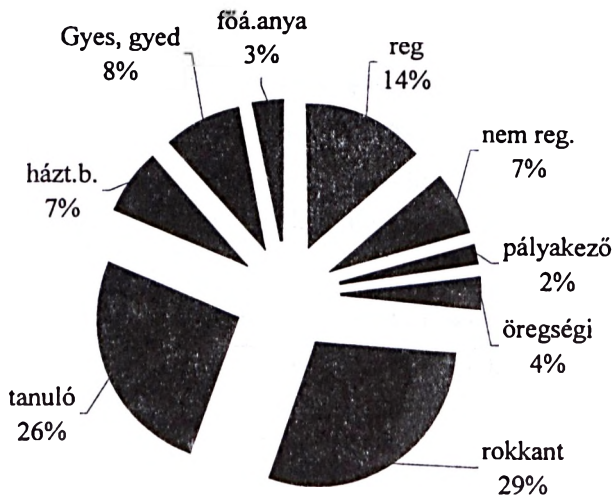
	Abaliget	Bodolyabér	Orfű	Magyarhertelend
Lakónépesség (fő)	652	319	758	682
Aktív lakosok száma (fő)	200	140	359	287
Aktivitási ráta (%)	30,6	43,88	47,36	42,08

Az aktivitási rátát a kitöltött kérdőívek száma alapján számoltuk, az aktív lakosság a 16 és 55 év közötti lakosság, a felmérés 95%-os.

2. Munkanélküliek szám összetétele

A felmért lakosság közel 50%-a munkanélküli. Ez a szám igen magasnak tűnik, azonban a kérdőív alapján ebbe, a munkanélküliek kategóriájába tartoznak a regisztrált és nem regisztrált munkanélkülieken kívül a tanulók, a megváltozott munkaképességűek, valamint a háztartásbeliek is.

Munkanélküliek végzettség szerinti megoszlása

A regisztrált munkanélküliek száma a felmérés alapján: Abaliget 10 fő, Bodolyabér 13 fő, Magyarhertelend 17, Orfű 18 fő, a nem regisztrált munkanélküliek Abaligeten 12 fő, Bodolyabéren 2 fő, Magyarhertelenden 1 fő, és Orfűn 14 fő. A pályakezdek száma településenként 1-2 fő, a megváltozott munkaképességűek száma pedig 20-40 között van településenként. A kistérséget tekintve a munkanélküliségi mutató kevéssel az országos átlag fölött van.

Munkanélküliek nem szerinti megoszlása

A munkanélküliek nem szerinti megoszlásában nincs számottevő eltérés, közel azonos a női és a férfi munkanélküliek száma; regisztrált munkanélküli 30 fő férfi és 28 fő nő, a nem regisztrált munkanélküliek esetében a férfiak száma 19, a nők száma 11. Jelentős eltérés a megváltozott munkaképességűek nem szerinti megoszlásánál mutatkozott, ahol a férfiak száma 74, a nők száma 48 fő.

Munkanélküliségi mutatók a vizsgált kistérségben

	Abaliget	Bodolyabér	Magyarhertelend	Orfű
Lakosság*	200	140	287	359
Munkanélküliségi ráta %**	11	10,7	6,27	8,91

*aktív lakosság a 16 és 55 év közötti lakosság, a felmérés 95%-os .

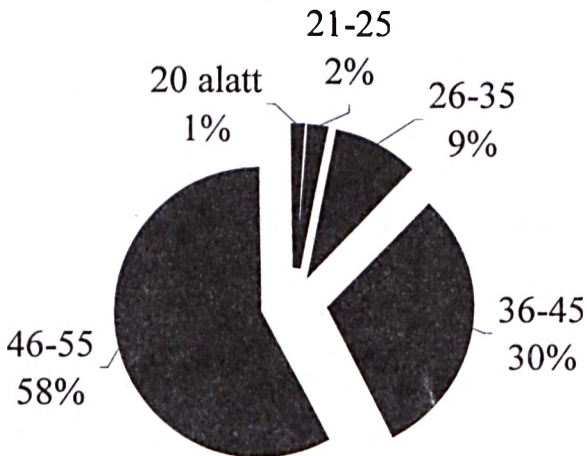
**A munkanélküliségi ráta (a regisztrált és nem regisztrált) munkanélküliek aránya az aktív korú lakosság %-ában

Abaligeten és Bodolyabéren az ily módon számolt munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlagot (9,4 %), míg Orfűn és Magyarhertelenden az országos átlag alatt van. Ez a szám azonban folyamatosan változik attól függően , hogy az önkormányzat az adott időben hány közhasznú munkást tud foglalkoztatni, valamint a szezonálisan foglalkoztatott munkaerő is befolyásolja a munkanélküliségi mutatókat.

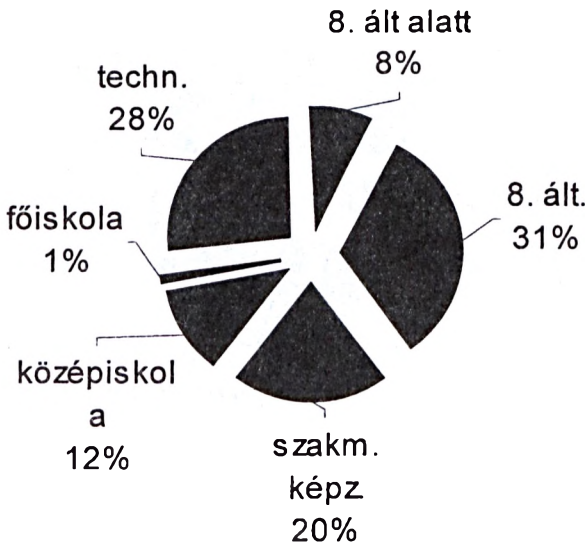
3.-Meváltozott munkaképességűek

A férfiak és nők szerinti megoszlásban jelentős eltérés nincs a két nem között. A férfiak aránya valószínűen a bányászatanban eltöltött idő következtében kicsit magasabb.

Meváltozott munkaképességűek kor szerinti megoszlása

Megváltozott munkaképességük végzettség szerinti megoszlása

A megváltozott munkaképességű lakosság 68 %-a 36 és 55 év között van, végzettségüket tekintve pedig 40 %-a középiszkolai végzettségű. A megváltozott munkaképességű emberek nagyobb része férfi, akik részben a bányák bezárását követően kerültek leszázalékolásra az egészségi károsodás, másrészt a kilátástalan elhelyezkedési esélyek következtében. Többségük még tudna munkát vállalni, és az idegenforgalom területén, a szezonális munkahelyeken el is helyezkednek, de ez nem biztosít megfelelő keresetet.

8. Munkavállalási nehézségek

A munkavállalási nehézségek elsősorban a helyi munkáltatók hiánya, ill. az, hogy a kisvállalkozások nem foglalkoztatnak külső munkaerőt, elsősorban családi vállalkozások. A munkáltatóknak és főleg a kisvállalkozásoknak a munkaerő foglalkoztatása a magas járulékos költségek miatt igen drága, azt nem tudják kitermelni. Nehezíti a közeli városokban való munkavállalási lehetőségeket a rossz tömegközlekedés és a meglévő munkaerő összetétele. A tartós munkanélküliek elhelyezkedését sokszor lehetetlenné teszi alacsony iskolai végzettségük, a szakmai ismeretek hiánya.

9. A munkára való hajlandóság

A tartós munkanélküliek reintegrálása a munkaerőpiacra külső segítség nélkül nem lehet hatékony. A megváltozott munkaképességű emberek többnyire szeretnének munkát vállalni, de ez a lehetőség nem biztosított, kivéve Bodolyabéren, ahol a LUXIN Kft. létesített telephelyet és foglalkoztatja a megváltozott munkaképességű munkaerőt. Ezen a területen nagy előrelépést jelentene a távmunka lehetőségének megteremtése.

10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikai terén

A helyi önkormányzatok a munkanélküliségi helyzet csökkentését a munkanélküliek közhasznú munkásként való foglalkoztatásával próbálják befolyásolni. Az önkormányzatok foglalkoztatási gyakorlatában kialakult egy rendszeres körforgás, amelynek elemei: munkanélküli járadék, jövedelempótló

támogatás, közhasznúként foglalkoztatás. Ez a megoldás gyakorlatilag a foglalkoztatott munkanélkülieknek állandó, de nagyon alacsony szintű megélhetést biztosít. Az önkormányzatok más munkahelyteremtést elősegítő tevékenységet nem igazán tudnak végezni, tekintettel a források hiányára. A SAPARD programhoz kapcsolódóan folyamatban van a kistérségfejlesztési lehetőségek feltárása és a fejlesztési koncepciók elkészítése, ez jelentős előrelépést jelenthet a foglalkoztatáspolitikai területén is.

Magyarhertelenden és Abaligeten a teleházak a Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával munkaerőpiaci információk nyújtásával segítik a munkanélküliek regisztrációját, képzését, és tájékoztatását az elérhető munkahelyekről.

11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés

A foglalkoztatás területén a munkahelyteremtés és a helyi igényeknek megfelelő munkaerő képzése kínál lehetőséget fejlesztésre. A kistérség egyik jelentős kitörési pontja a turizmus, és a turizmust támogató szolgáltatások fejlesztése és termékek gyártása. A turizmust szakszerűen és színvonalasan kiszolgáló, nyelveket beszélő munkaerőt kell képezni. Ebben a képzésben jelentős szerepet kaphatnak a nyolcosztályos helyi iskolákban megvalósítható felnőttképzések, valamint a Teleházak által szervezett képzések, de nem elhanyagolható a távoktatás lehetősége sem. Az élelmiszeripari termékek előállításánál olyan termékekre ill. szakmákra gondolunk, amelyek nem kívánnak jelentős beruházást, de szakmai képzést mindenképpen igényelnek, mint. Pl. gyümölcsaszaló, vagy gyógynövény szárítók, az állattartás termékei, pl. a tej-és hústermékek feldolgozása, amelyek a helyi ellátást is szolgálhatják. A kézművesipar

termékeinek biztos piaca lehet a helyi üdülő- és turistaforgalom. A mezőgazdasági szakmai képzések, pl. az erdőgazdálkodás oktatása az erdőbirtokosságok megalakulását támogatná.

VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele

A térség fő erőssége a természeti környezet, amely lehetőséget teremt az idegenforgalom különböző speciális ágainak széleskörű fejlesztésére, az idegenforgalmi szezon őszi és téli meghosszabbítására. A kiterjedt erdőségek és a jelentős vadállomány, valamint a turistautak lehetőséget kínálnak az üzletszerű vadászatra és az országjáró túrákhoz való csatlakozáshoz. A megyeszékhely, Pécs közelléte munkalehetőséget kínál a kistérségben lakóknak, ugyanakkor a kistérség lehetőségei, rendezvényei pihenőhelyként, kirándulóhelyként, szórakozási lehetőségeként szolgálnak a városi lakosságnak. A kiépített infrastruktúra részben erőssége, de annak hiányosságai egyben gyengeségei is a kistérségnek. Erőssége, mert létezik az áramellátás, az úthálózat, a víz, és Orfűn szennyvízelvezetés, de az áramellátás bizonytalansága, az úthálózat rossz minősége, és az, hogy télen nincs megfelelően tisztítva, síkosság-mentesítve, a szennyvízelvezető csatornázás hiánya már a fejlődést hátráltató tényezők. A tömegközlekedés létezik, de nem biztosítja a település lakóinak megfelelő színvonalú közlekedését és különösen az idegenforgalmi szezonban nem biztosítja az elvárásoknak megfelelően a városi lakosság ki- és visszajutását a városokba a kistérség településeiből.

A munkaerő megléte erősség, de a minősége, a képzettsége ugyanakkor a kistérség gyengesége. Környezetünk minősége, a környezetszennyezés területén sok tennivaló van. A kistérségben található mesterséges tavak vízminőségére nagy hatással van a szennyvízelvezetés; az erdők és kirándulóhelyek sajnos elég

szennyezettek, főleg a fakitermelés és a kirándulások alkalmával eldobált hulladékkal. A szemétszállítás a településeken megoldott, a szemétkosarakokat a települések már felszámolták. A tulajdonviszonyok rendezetlensége, az erdők, rétek és a legelők elhanyagolt állapota következtében a kistérségben jelentős a parlagfű-szennyezettség, amely kedvezőtlenül hat a gyógyturizmusra. A kistérségben, különösen Abaliget és Orfű közelségében kívánatos lenne egy benzinkút működése, szinte 20 km-es körzetben nincs tankolási lehetőség.

VII. A térség fejlesztési lehetőségei

A települések és a térség kiemelt fejlesztési lehetősége az idegenforgalom, annak speciális, a települések adottságainak megfelelő formáinak (gyógy-, vízi-, termál-, vadász- stb.) dominálásával. A másik kitörési lehetőség a mezőgazdaság fejlesztése, ezen belül is az erdő- és legelőgazdálkodás, valamint az állattartás.

Az idegenforgalom fejlesztésének feladatai a helyi adottságokra épülő gazdaság, az idegenforgalmi vendéghegyek és szolgáltatások fejlesztése, új speciális szolgáltatások bevezetése, környezetfejlesztés, az idegenforgalmi elvárásoknak megfelelő lakókörnyezet kialakítása, a meglévő hagyományok és környezeti, természeti értékek megőrzése, az infrastruktúra fejlesztése, a humán erőforrás képzése, a helyi és a kistérségi információs rendszer fejlesztése, a helyi és térségi reklám, marketing, PR megfelelő alkalmazása, image kialakítása. A kistérség természeti értékei olyan szerencsésen egészítik ki egymást, hogy szinte komplex kínálatot nyújt a térségbe látogatóknak. Ezt az adottságot jelentős térségi összefogással kell kiaknázni és egy közös változatos programkínálattal kell az idegenforgalmi piacon megjeleníteni. Különösen fontos a fejlesztések finanszírozásának megteremtése. A helyi tőke hiányában a külső - mind a belföldi

mind pedig az uniós - források bevonása fontos feladat. A források megszerzésében különös jelentőségű a térségi összefogás, valamint a megfelelő programok kidolgozása és a pályázatírás ismereteinek megléte.

VIII: Lehetséges foglalkoztatási programok és ötletek bemutatása, melyek a térség foglalkoztatási, népesség megtartási helyzetét javíthatják

- Vendégfogadás feltételeinek bővítése, szálláshelyek számának növelése
- Helyi szolgáltatások körének bővítése, fodrász, varrónő, helyi pék, cukrász,...stb.
- Gyümölcsstermesztés és feldolgozás, gyümölcszsarítók és kisebb feldolgozó üzemek
- Gyógynövénygyűjtés és szárítás
- Kézműves szakmák újra telepítése, a termékek értékesítési csatornáinak kialakítása a települések testvér-települési kapcsolatain keresztül is
- Természetbarát biotechnológiák pl. szerves hulladék feldolgozás, biogáz, humusz, stb.
- A környezet kialakításában szélesebb körű munkalehetőség biztosítása
- Erdőbirtokosság szervezése
- Méhészkedés szövetkezeti, vagy más társulási formában
- Bedolgozói hálózat kialakítása
- Távmunka lehetőségének feltárása
- Helyi turisztikai látványosságokat, programokat nyújtó intézmények létesítése

Ezek az ötletszerű felsorolások természetesen nem minden településen valósíthatók meg. Az önkormányzatok, a civil szféra és a vállalkozói réteg

érdekeinek összehangolásával, a helyi és a piaci igények felmérésével valószínűleg számos más fejlesztési lehetőség is kínálkozik .

IX. Az erőforrástérkép felhasználásának, terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja

Az erőforrástérkép 1500 példányban kerül kiadásra.

Terjesztése részben a BMMK-n keresztül másrészt az önkormányzatokon és a települések civil szervezetein keresztül történik.

Az erőforrástérképet ingyenesen eljuttatjuk azoknak a partnereinknek, akik a kistérség iránt érdeklődnek, akár mint potenciális befektetők, akár mint idelátogató turisták.

Így eljuttatjuk a kistérség gazdasági szereplőinek, valamint a megyei hivataloknak, kistérségi társulásoknak. A kiadványt személyesen adjuk át vagy pedig postán küldjük meg az érdekelteknek.

További érdeklődők számára az erőforrástérkép folyamatosan hozzáférhető az Abaligeti Teleházban, A Magyarhertelendi Teleházban, Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend és Orfű Polgármesteri Hivatalaiban, valamint a Baranya Megyei Munkaügyi Központban.

**Baranya megye településeinek erőforrástérképei és készítői
(A sorozatban megjelent kiadványok)**

1. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (1)

"Alapítvány Alsómocsoládért" 7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 71.
Tel.: 72/451-748
(Alsómocsolád, Mágocs, Mekényes, Nagyhajmás települések
erőforrástérképe)

2. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (2)

"Tóvidék Egyesület" 7678 Abaliget Kossuth u. 80. Tel: 72/498-785
(Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend, Orfű települések
erőforrástérképe)

3. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (3)

"Istenkúti Közösségért Egyesület" 7635 Pécs, Középdaindoli u. 88.
Tel.: 72/ 250-515
(Pécs-Istenkút településrész erőforrástérképe)

4. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (4)

"Ormánság Fejlesztő Társulás" 7960 Sellye, Batthyány u. 14.
Tel.: 73/480-006
(Besence, Bogdása, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi,
Drávasztára, Kákics, Markóc, Marócsa, Nagycsány, Okorág,
Sellye, Sósvertike települések erőforrástérképe)

5. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (5)

"Dél-Zselici Települések Szövetsége" 7932 Mozsgó, Batthyány u.
13/D, Tel.: 73/413- 075
(Magyarlukafa, Somogyhárshágy, Vásárosbérc települések
erőforrástérképe)

6. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (6)

"Környezetvédelmi és Közösségi Értékaó Egyesület" 7663 Máriakéménd,
Rákóczi u. 19. Tel.: 69/353-191
(Erzsébet, Fazekasboda, Feked Kátoly, Kékesd, Máriakéménd,
Szellő települések erőforrástérképe)

7. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (7)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Cun, Drávapiski, Hirics, Kémes, Kórós, Luzsok, Páprád, Vejti települések erőforrástérképe)

8. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (8)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Bakonya, Bicsérd, Boda, Cserkút, Kővágóttös, Zók települések erőforrástérképe)

9. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (9)

"Kultur- és Zöld Zóna Egyesület" 7900 Szigetvár, Basa u. 19.

Tel.: 73/310-625

(Szigetvár település erőforrástérképe)

10. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (10)

"Egészségesebb Gyermekéért Alapítvány" 7900 Szigetvár,

József A. u. 69.

(Boldogasszonyfa, Szentlászló települések erőforrástérképe)

11. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (11)

"Drávamenti Települések Fejlődését Segítő Egyesület" 7838 Vajszló,

Zrínyi M. u. 49., Tel.: 73/ 327-121

(Drávacsepely, Drávaszerdahely, Ipacsfa, Kovácshida települések erőforrástérképe)

12. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (12)

"Villány-Siklósi Borút Egyesület" 7800 Siklós, Kossuth tér 1.

Tel.: 72/352-746

(Harkány, Siklós-Máriagyüd, Nagytótfalu, Kistótfalu, Kisharsány, Nagyharsány Villány, Villánykövesd, Palkonya, Vokány települések erőforrástérképe)

13. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (13)

"Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Baranya Megyei Szervezete" 7626 Pécs, Búza tér 6/b, Tel.: 72/ 210-803
(Bűrüs, Endrőc, Gyöngyösmellék, Kétújfalu, Szőrény, Teklafalu, Zádor települések erőforrástérképe)

14. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (14)

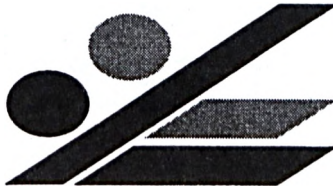
"Komló és Térsége Fejlesztési Kht." 7300 Komló, Pécsi u. 1.,
Tel.: 72/ 482-131

(Egyházaskozár, Hegyhátmaróc, Hosszúhetény, Kárász, Köblény, Magyaregregy, Máza, Szalatnak, Szárász, Szászvár, Tófü, Vékény, Liget, Magyarszék, Mánfa, Mecsekpölske, Bodolyabér, Magyarhertelend, Komló települések erőforrástérképe)

15. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (15)

"Bükkösd Község Szolgáltató Kht. Bükkösi Teleház" 7628 Bükkösd,
Kossuth u. 48. Tel.: 73/378-504

(Bükkösd, Cserdi, Dinnyeberki, Helesfa települések erőforrástérképe)

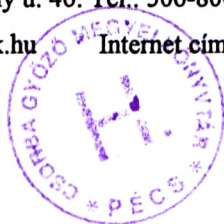

Baranya Megyei Munkaügyi Központ,

7621 Pécs, Király u. 46. Tel.: 506-800 FAX: 506-804

E-mail: bmmk@bmmk.hu

Internet cím: <http://www.bmmk.hu>

294630

